

Sammendrag:

Virkninger av "Sei ifrå" kampanjen i Sogn og Fjordane på antall skadde og drepte i trafikken

Rapporten inneholder en undersøkelse av hvordan "Sei ifrå" kampanjen i Sogn og Fjordane har virket på antall skadde og drepte personer i trafikken i fylket. "Sei ifrå" kampanjen ble startet i 1993 og gradvis trappet opp i perioden 1993-1995. Hovedformålet med kampanjen er å redusere antallet skadde og drepte ungdommer i alderen 16-19 år, spesielt ungdom i bil (førere og passasjerer).

Hovedmålgruppen for "Sei ifrå" kampanjen er ungdom i bil, særlig passasjerer. Kampanjen spiller på sosial kontroll av føreratferd, ved å oppmuntre passasjerer i bil til å si ifra om farlig atferd. Kampanjen består av en kombinasjon av informasjonstiltak og kontrolltiltak. Kontrollene (atferdskontroll og kjøretøyteknisk kontroll) er utført av politiet og Statens vegvesen (det tidligere Biltilsynet) i fellesskap. Virkningene av kampanjen på antall skadde og drepte i trafikken er undersøkt på tre måter:

- A) Ved en før-og-etterundersøkelse der Sogn og Fjordane (tiltaksgruppe) er sammenlignet med Møre og Romsdal (sammenligningsgruppe),
- B) Ved en før-og-etterundersøkelse der Sogn og Fjordane er sammenlignet med hele resten av landet (alle de 18 andre fylkene summert),
- C) Ved en multivariat analyse (Poisson-regresjonsanalyse), der virkningene av en rekke forhold på antall skadde i trafikken, blant dem "Sei ifrå" kampanjen, er beregnet statistisk.

I alle disse tre typene undersøkelser er det antatt at "Sei ifrå" kampanjen hadde en økende virkning fra 1993 til 1995, siden den ble trappet opp i denne perioden. Det er videre antatt at kampanjen ville ha større virkning på antallet skadde og drepte ungdom i bil enn på antallet skadde og drepte ungdom i andre trafikantgrupper (fotgjengere, syklist, personer på moped eller motorsykel), og større virkning på antallet skadde passasjerer enn på antallet skadde førere.

Resultatene av de to før-og-etterundersøkelsene er praktisk talt identiske. Disse undersøkelsene viser et meget klart mønster i resultatene som er i samsvar med de antakelsene som er gjort om virkningene av "Sei ifrå" kampanjen. Ikke alle de påviste endringene i antallet skadde personer er statistisk pålitelige. Det klare mønsteret i resultatene tyder likevel på at "Sei ifrå" kampanjen har bidratt til færre skadde og drepte ungdommer i trafikken i Sogn og Fjordane, særlig blant passasjerer i bil.

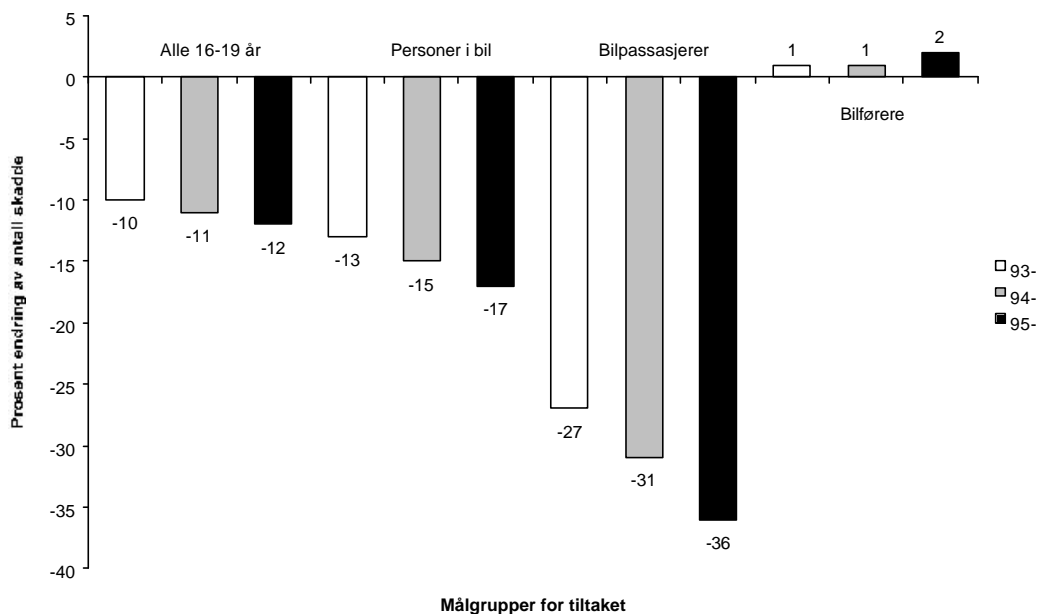
Den multivariate analysen bekrefter resultatene av før-og-etterundersøkelsene. I alt ble ti ulike modeller satt opp. Resultatene fra de ti modellene var meget sam-

Rapporten kan bestilles fra:

Transportøkonomisk institutt, Postboks 6110 Etterstad, 0602 Oslo

Telefon: 22 57 38 00 Telefax: 22 57 02 90

menfallende. Figur S.1 oppgir de prosentvise endringer i antallet skadde og drepte ungdommer i alderen 16-19 år i trafikken i Sogn og Fjordane som kan beregnes på grunnlag av den beste av de ti modellene i den multivariate analysen. Med den beste modellen menes den modellen som føyer seg best til datamaterialet, det vil si best fanger opp kildene til variasjon i dette.

Figur S.1: Prosent endring av antall skadde og drepte ungdommer (16-19 år) i trafikken i Sogn og Fjordane etter 1993, 1994 eller 1995. Beregnet virkning av "Sei ifrå" Kampanjen i multivariat analyse

Virkingen av "Sei ifrå" kampanjen i perioden etter 1993 kan anslås til ca 10% nedgang i det totale antallet skadde og drepte ungdommer i alderen 16-19 år, ca 15% nedgang i antallet skadde og drepte ungdommer i bil og ca 30% nedgang i antallet skadde og drepte passasjerer i bil i alderen 16-19 år. Antallet skadde og drepte bilførere i alderen 16-19 år er ikke endret.

Det er kun endringene i antallet skadde passasjerer som er statistisk signifikante på 10% nivå. Resultatene viser likevel et meget systematisk og stabilt mønster som er i samsvar med antakelsene om hvordan "Sei ifrå" ville virke. Det konkluderes derfor med at kampanjen har bidratt til å redusere antallet skadde og drepte ungdommer i trafikken i Sogn og Fjordane i den perioden den har pågått.

Det er gjort en nytte-kostnadsanalyse av kampanjen. I løpet av seks års perioden 1993-1998 er det beregnet at kampanjen har forhindre vel 30 skadde og drepte bilpassasjerer i alderen 16-19 år i Sogn og Fjordane, det vil si ca 5 per år. Nyten av dette er beregnet til 33,6 millioner kroner (1995-priser). Kostnadene til "Sei ifrå" kampanjen kan i følge Sogn og Fjordane vegkontor anslås til ca 2 millioner kroner. Nyten er følgelig klart større enn kostnadene.